

Hørings svar til Forslag til ny byggteknisk forskrift (TEK17)

Forslag til ny forskrift.

Generelt

Vi viser til høringsnotat fra Direktoratet for byggkvalitet datert 10.11.2016 og til det åpne høringsmøtet 22.11.s.å.

Hovedhensikten med høringsforslagene opplyses å være regelverksforenkling som ledd i avbyråkratisering og effektivisering, for å bidra til reduserte byggekostnader, primært for (små) boliger. Brukervennlighet og forutsigbarhet står sentralt. Videre skal TEK17 berede grunnen for neste generasjons byggtekniske forskrift, jf. bl.a. digital samhandling mellom aktørene.

På side 9 i høringsnotatet heter det: «*Det er en utfordring å tallfeste konsekvensene for byggekostnad for en del av endringsforslagene. I noen tilfeller er det derfor kun gjort kvalitative vurderinger. Dette omfatter bl.a. vurderinger knyttet til forslag som åpner for mer fleksibel utnyttelse av arealer, bedre arealeffektivitet og eventuelt redusert areal. Kostnadseffekten av endringene i det enkelte byggeprosjekt vil være svært avhengig av de lokale forutsetningene.*»

Generelt vil vi bemerke: Det vil være uheldig å svekke faglig godt begrunnede regler hvis effekt vanskelig kan måles opp mot en viktig begrunnelse for endringene, eller med forventning om at markedet skal levere bedre kvalitet enn minstestandard. Noen bestemmelser som åpner for mer fleksibel arealutnyttelse, vil kunne ha negativ innvirkning på folks helse.

Den rettslige status av ytelser og preaksepterte ytelser bør vurderes tydeliggjort. Av høringsnotatet pkt. 1.3.1 Begreper fremgår at kravene i forskriften er minimumskrav. Videre heter det: «*Ytelser gitt i forskriften og som preaksepterte ytelser, er myndighetenes tolkning og konkretisering av hva som minst skal til for å tilfredsstillere funksjonskravene*». De sistnevnte er «*overordnede formål eller oppgaver som skal oppfylles i det ferdige byggverket*».

Dette kan tyde på at preaksepterte ytelser vil være en del av forskriften. Ifølge Eckhoff-Smith «Forvaltningsrett» 10. utgave side 322 må også bestemmelser som utfyller eller presiserer andre regler om privates rettigheter eller plikter, anses som forskrifter. Forskrifter kan inneholde funksjonelle eller detaljerte bestemmelser. De tolkninger av funksjonskrav som angir minimumskrav, vil det (kunne) være naturlig å anse «*bestemmende for rettigheter eller plikter til private .. rettssubjekter*» (forvaltningsloven § 2a).

(Endringer i) preaksepterte ytelser synes ikke å fremgå av Vedlegg til høringsnotat med komprimert forskriftsutkast.[1] Betyr dette at alle eller noen preaksepterte ytelser likevel ikke er å anse som forskrift?

Vi er enige med DiBK i at ytelser som ikke har alternativer, blir å anse som forskrifter. Angivelse av ulike måter å oppfylle et funksjonskrav på – der altså pliktsubjektet gis et valg – vil det ut fra vanlig språkbruk være nærliggende å benevne veiledning. Ifølge høringsnotatet side 10 har imidlertid DiBK ved den systematiske gjennomgangen og oppryddingen bl.a. søkt å «*fjerne anbefalinger i veiledning, f.eks. «bør» og «kan»*».

Forvaltningen bør for fremtiden etterstrebe felles, opplysende betegnelser på sine produkttyper, slik at brukerne lett kan få en formening om hva de inneholder, uavhengig av forvaltningssektor. I alminnelig språkbruk, som bør være utgangspunktet, vil en veileder kunne inneholde både kan- og bør-formuleringer. Krav i veileder vil derimot kunne forvirre leseren.

Det hevdes at fremtidens digitaliserte løsninger vil forutsette detaljerte regelverkskrav. I forbindelse med høringen av TEK17 har DiBK også anført at det er vanskelig å dokumentere oppfyllelsen av et krav, taler for at kravet sløyfes (eller omformuleres). Hensynene til brukervennlighet og rettssikkerhet kan tale for det. En slik rettesnor vil

på den annen side kunne utelukke visse overordnede eller funksjonelle krav (som ikke utfylles av andre bestemmelser). Et synspunkt er at regelverk ikke bare kan gjenspeile, men også bidra til å fremme, den teknologiske utviklingen. Tolkningen av funksjonskrav er ofte dynamisk, ut fra regelverkets formål og andre rettskilder.

Kommentarer til et par av bestemmelsene i TEK 10 som foreslås opphevet

TEK 10 § 8-3 Plassering av byggverk: Denne paragrafen er foreslått opphevet. Helsedirektoratet poengterer viktigheten av at dette da er godt dekket av andre paragrafer og lovverk, slik det refereres til i høringsnotatet.

TEK 10 § 8-8 Parkeringsplass og annet biloppstillingsareal: TEK 10 Kjøreadkomst er foreslått opphevet. Helsedirektoratet poengterer viktigheten av at trygg (kjøre)adkomst til barnehager/skoler da er godt dekket av andre paragrafer og lovverk, slik det refereres til i høringsnotatet.

[1] Flere steder i høringsnotatet, bl.a. side 45 flg, er inntatt forslag til forskriftstekst med merknader samt «Nye og endrede preaksepterte ytelser» med merknader.

§ 1-3. Definisjoner.

§ 1-3 definisjoner: Helsedirektoratet støtter en egen paragraf med mål om tydelige definisjoner slik det her er foreslått.

§ 1-3 (I) Rom for varig opphold: Helsedirektoratet vurderer definisjonen som presis og forståelig. Eventuelle konsekvenser som følge av hvordan «rom for varig opphold» brukes senere i forskriften, omtales under de aktuelle paragrafer.

§ 12-10. Bod og oppbevaringsplass.

§ 12-10 Bod og oppbevaringsplass:

Forslaget innebærer opphevelse av krav om innvendig bod for alle boenheter, også for studentboliger, og en lemping i krav til sportsbod. Helsedirektoratet stiller spørsmål ved de helse- og hygienemessige konsekvensene av dette.

Innvendige boder inne i leiligheten bygges i dag med eget avtrekk som en del av den balanserte ventilasjonen og er en isolert, tørr bod. En slik utlufting er særlig viktig nå som kravet til tetthet for hver boenhet er økt. I DiBKs «Kostnadsanalyse for endring av krav i TEK 10», datert 02.11.16, gis forutsetningen for kostnadsbesparelse ved fjerning av innvendig bod at boenheten reduseres med tilsvarende areal + gangareal. - En lemping i kravet til innvendig bod og til sportsbod, slik forslaget er skrevet i TEK17, antas å ramme de sosioøkonomisk svakeste gruppene i samfunnet (inkl. førstegangskjøpere) hardest.

Erfaring tilsier at gode separate oppbevarings- og lagringsløsninger er viktig for å redusere eksponering for støv, smuss, avgasser og fuktproblematikk i et innemiljø. Gode løsninger for oppbevaring er viktig for et godt inneklima, og et godt inneklima er nødvendig for en god fysisk og psykisk helse.

Kapittel 13. Inneklima og helse. Innledning.

Kap.13 Inneklima og helse: Vi er enige i forslaget om endring av navn på kapittelet. Generelt er det viktig at man opprettholder dagens kvalitet på bygg når det gjelder krav til inneklima. Inneklima er viktig for menneskenes fysiske og psykiske helse og livskvalitet.

§ 13-1. Generelle krav til ventilasjon.

§ 13-1 Generelle krav til ventilasjon (6): Helsedirektoratet ser med bekymring på at man åpner for bruk av omluft. Det er vanskelig for de(n) som oppholder seg i rommet, å vite om det er omluft eller frisk lufttilførsel som

tilføres, da man ikke kan se dette utenfra, eller å kontrollere om et anlegg går med omluft. Det vil overveiende sannsynlig være svært krevende å følge opp en slik type regulering av ventilasjonen. Å oppholde seg i et rom med ventilasjon med omluft gir betydelig økt risiko for helseplager relatert til dårlig inn klima. Vi vurderer formuleringen «dersom den forurenses» som upresis og vanskelig å kontrollere både i boenheter, arbeidsbygg og publikumsbygg. Helsedirektoratet anbefaler at omluft ikke tillates.

§ 13-2. Ventilasjon i boligbygning.

§ 13-2 Ventilasjon i boligbygning (1): Helsedirektoratet viser til rapport ved Sintef Byggforsk om ventilasjon og termisk klima datert 05.02.2016. Sitat: *Kravene til ventilasjonsmengder i boliger er lavere enn for andre bygningskategorier. Dette bygger på en antakelse om at boliger ventileres mer gjennom vinduer og dører enn andre bygg, og at persontettheten oftest er relativt lav. Dersom utendørs støy eller forurensning gjør at ikke vinduslufting kan gjennomføres, eller boligen er planlagt for høy persontetthet (< 15 m² pr person) vil ventilasjonsmengden i §13-2 ikke sikre at kravene i §13-1 er oppfylt.*

Helsedirektoratet er usikre på om en frisklufttilførsel på 1,2 er tilstrekkelig nå som kravet til tetthet i boliger er skjerpet. Helsedirektoratet anbefaler at alle rom for varig opphold bygges med minst ett vindu som kan åpnes til uteluft og gi reell luftemulighet.

§ 13-6. Lyd og vibrasjoner.

§ 13-6 Lyd og vibrasjoner (2): Helsedirektoratet støtter ikke lempingen i krav til luftlydisolasjon fra 55 til 45 dB. En slik lemping i krav gir betydelig økt risiko for helseskadelige effekter som følge av økt støyeksponering. Vi viser også til konklusjonen i samlerapport 1/2016 Lydforhold i boliger - Evaluering av byggtekniske krav til lydforhold, utarbeidet av Sintef/TØI/Multiconsult: «*Ut fra resultatene fra spørreundersøkelsen er det ikke grunnlag for å differensiere lydkrav for ulike typer boenheter basert på type bolig, antall rom eller hvilken etasje boenheten ligger i. Det er ikke noe som tyder på at unge folk i små leiligheter er mer tolerante for støy. Krav og grenseverdi for luftlydisolasjon mellom boenhet og andre arealer anbefales videreført i dagens form, det vil si at det ikke settes et annet krav til lydisolasjon mot gang/trapperom osv. enn mot nabo-boenhet.*» Helsedirektoratet anbefaler at man beholder dagens krav på 55 dB.

§ 13-7. Lys.

§ 13-7 Lys (2) Helsedirektoratet støtter ikke lempingen i krav til dagslys for rom uten varig opphold. Vi vet i dag med sikkerhet at dagslys er viktig for god fysisk og psykisk helse. Med denne lempingen i krav kan man anta at blant annet møterom i arbeidsbygg og grupperom/spesialrom på skoler bygges uten tilgang på dagslys. Helsedirektoratet mener av helsemessige årsaker at rom uten varig opphold også må ha et dagslyskrav, og at dette kan dekkes med alternativer til vindu som beskrevet. Et slikt dagslyskrav til også gi brukerne utsyn, noe som også medvirker til god helse.

Tilgang til dagslys og utsyn fremmer helse, trivsel læring og produktivitet. Redusert og manglende tilgang på dagslys kan skade helsen på mange måter, inkludert søvn helse, og kan gi døgnrytmeforstyrrelser. Det er siste året kommet ytterligere dokumentasjon for at døgnrytmeforstyrrelser er et stort og sannsynligvis økende arbeids- og folkehelseproblem. Døgnrytmeforstyrrelser svekker helse, læring og produktivitet og synes å kunne bidra til nevrodegenerative lidelser, bl.a. Alzheimer. Svingningene i sollys er viktigste fysiologiske stimulus for styring av døgnrytmen.

Denne paragrafen viser at definisjonen av «rom for varig opphold» i §1-3 er en forenkling som gir oss utfordringer når det gjelder reguleringene som følger av TEK 17, der man skiller mellom rom for varig opphold og rom ment for bruk uten varig opphold. Av § 13-7 og § 13-8 ser man at både arbeidsplasser og publikumsbygg sannsynligvis vil få rom uten dagslys/utsyn. Dette stiller strenge krav til reguleringer av bruk, og bruksendring vil kunne koste dyrt i ombygging.

Høringsnotatet side 124 – Nye og endrede preaksepterte ytelser i forbindelse med §13-7 b):

Helsedirektoratet støtter ikke redusert dagslyskrav i områder utenfor oppholdssonen. I private boenheter lar det seg ikke gjøre å ha kontroll på folks innredning og ommøbleringer, og det er ikke å forvente at privatpersoner selv skal tilegne seg kunnskap til å følge opp slike inndelinger i hjemmet. Krav om 2 % gjennomsnittlig dagslysfaktor

bare for oppholdssonen vil gi mindre fleksibilitet ved senere endringer i bruk og innredning og dermed være uheldig. Helsedirektoratet mener at punkt b bør fjernes.

§ 13-8. Utsyn.

13-8 Utsyn (2): Helsedirektoratet støtter ikke denne lempingen. Som nevnt over er det godt dokumentert at dagslys og utsyn er viktig for folks fysiske og psykiske helse. Utsyn øker evne og mulighet for å orientere seg geografisk og i rommet. Dette er særlig viktig ved kognitiv svikt, det er grunnleggende for mestring og kontroll og dermed for å oppleve «trygghet», trivsel, angstreduksjon og for å dempe og forebygge psykiske problemer.

Soverom dekker flere viktige behov hos beboere, blant annet er det ofte barnas og ungdommenes oppholdsrom, og flere har kontorplass etablert på soverom eller på annen måte omregulert bruken. Særlig i små leiligheter og i leiligheter med åpen kjøkken/stue-løsning, er det få alternativer til bruk av boarealet. Helsedirektoratet løfter frem en bekymring beskrevet i konsekvensutredningen datert 15.12.2015; at førstegangskjøpere og de minst kjøpesterke på boligmarkedet trolig vil være de som kjøper leiligheter uten utsyn. Helsedirektoratet er også enig i deler av den nevnte rapportens konklusjon: *«Vi mener det er lite sannsynlig at å fjerne krav om utsyn vil kunne gi positive samfunnsøkonomiske virkninger. Trolig vil virkningen av å fjerne krav om utsyn bli liten. Vi mener at det er en viss fare for at nettovirkningen vil bli negativ, da utsyn kan påvirke helsen til de som oppholder seg i rommet. Vi vil derfor ikke anbefale å fjerne krav om utsyn.»* Helsedirektoratet stiller seg derimot uenig i vurderingen om at soverom i liten grad brukes som oppholdsrom. Vi må anta at soverom brukes som oppholdsrom av både barn og voksne. Krav om utsyn i soverom bør opprettholdes.

Helsedirektoratet mener at soverom og rom i arbeidsbygning bør bygges med vindu som gir utsyn, dagslys og reell luftemulighet.
